

nih se razpravlja in rabi le v djanskih zgledih. Na dalje je v tej slovnici prilog in sicer pridevni, t. j. v zvezi s samostavnikom in dopovedovalni, t. j. kot dopovedek; obdeluje se v vseh številih in stopinjah, toda le bolj v praktičnih primerljajih. Glagol v treh glavnih časih se tudi le bolj djansko obravnava v mnogih nalogah. Na zadnji strani, v oddelku „znamenja stvari“ je več nalog za vajo v spisovanji, p. vpisovanje raznih predmetov in drugo. Vsa ta kratka slovnica je po tem premišljevanji prav hvalevredna in je prav lep pomoček za podučevanje v slovenskem jeziku v nižih razredih in tudi drugod, kjer si p. Praprotnikove slovnice omisliti ne morejo; le nekatere naloge v omenjeni novejši slovnici bodo za male učence morda pretežke in le to, kar je povedano in zahtevano o naglasu, ne bode otrokom razumljivo.

L.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

Tihemu potoku podoben, ki lepo senožeti in ravne polja rosi, je delal Metelko do svoje sive starosti kakti naš drugi Dobrovski. Bil je Metelko ves Slovenec, in pa Dolencec. Bodi mu slava!

Slomšek.

A.

1. Želimo, naj bi kdo verstnikov ali prijatlov ranjkega življenje in djanje, zlasti v slovstvenem oziru, nekoliko bolj popisal, da se v prid slovenstva njegov spomin vredno preslavlja in ohrani. Tako piše Danica l. 1861. naznanovaje smert in ob kratkem tudi življenje Franciška Serafina Metelkota. Kakor Danica — so slovenski in nemški časniki popisovali takrat njegovo djanje in nehanje; kratko pa krepko je v Drobtnicah (l. 1862. str. 75) naš ranjki Slomšek zaznamnjaj njegovo slovstveno veljavo; njegovo dobrotno vstanovo za uboge in sirote pa je l. 1861 v posebni knjižici (Fr. Metelkotova siroška ustanova, Waisen-Stiftung, 8. str. 23) v nemški in slovenski besedi popisal že tudi ranjki ljubljanski župan, M. Ambrož; naj popišem torej jaz, l. 1850 - 51 v 7. in 8. gimnazijskem razredu njegov učenec in l. 1857 - 58 v ravno teh dveh razredih nenadoma mu naslednik, Metelkovo djanje nekoliko bolj, zlasti v slovstvenem oziru, da se v prid slovenstva vredno res preslavlja njegov spomin.

Metelko, Matija in Apolonije Kersnikove drugorojeni sin, je bil za Franceta kersčen 14. julija 1789 v Škocijanu pri Dobravi (S. Cantian bei Gutenwerth) na Dolenskem. Vzrejevan v spodnjem Laknicu kaže Francek dobro glavo, in prijatli pomorejo, da pride

v šolo k frančiškanom v Novomésto, kjer verlo napreduje. Stopivši v gimnazijo pride za domačega učenika k laški družini, kjer se je z lastnim prizadevanjem tolikanj lože do dobrega navadil laškega jezika, kateri mu je bil pozneje v veliko korist. V modroslovske šole gre v Ljubljano. Bilo je o francoski vladi, ko vstopi l. 1810 v bogoslovje „comme élève des ecoles centrales d' Illyrie“, katerim sta bila „le régent Jos. Walland, le chancelier Matthieu Raunicher“. Francosko spričevalo kaže, da je dobil prvo leto (1811) iz l' éloquence (professeur Jérôme Agapito), iz „la logique et metaphysique“ (prof. M. Raunicher), in iz „la physique experimentale“ (prof. J. Kersnik) „le Bene“. Po doveršenem prvem bogoslovnem letu poprosi v semenišče, „ut in numerum clericorum suscipiatur“, kjer pravi latinski: „statum clericalem summopere ambiens, et in vinea Domini ex viribus laborare desiderans . . . pollicetur indefessam in eo fore diligentiam tum in addiscendis scientiis Theologicis, tum in moribus incorruptis continue conservandis“. L. 1812 dobi François Metelko na „Academie de Laybach — sur l' histoire et l' archéologie biblique l' Accessit, sur l' introduction et l' exégèse du vieux testament le Bene, — sa conduite a été très bonne“; — in l. 1813, kadar mu je „Antonius (Kautschitz t. j. Kavčič), episcopus Labac., theol. doctor“ 29. decembra dal bil „primam tonsuram et quatuor ordines minores“ (notarius et cancellariae director je bil tedaj Ant. Wolf), — dobi iz „le dogme, l' introduction, l' hermeneutique et l' exégèse du nouveau testament, et sur la langue hebraïque l' Optime, — sa conduite a été irréprochable“ (podpisan je razun poprejšnjih tudi Jos. Kos, prof. de philosophie). Da se je te leta učil tudi jezika francoskega, to se vé. Latinske spričevala iz l. 1814 kažejo, da je „in C. R. Labacensi Scientiarum Lyceo“, kjer je bil „Studii theol. director Jos. Walland“, poslušal „praelectiones in jus ecclesiasticum publicum et privatum (prof. Georgius Dolliner), in theol. moralem et pastoraalem atque in artem catecheticaam (prof. J. Walland) quam diligentissime“ ter dobil „primam cum eminentia ubique“. Za mašnika posvečen je bil Metelko 11. septembra 1814, in 21. oktobra ga pošlje „sede episcopali vacante“ tedanji „Decanus et vicarius generalis Georgius Gollmayr“ za duhovnega pomočnika ali kaplana v Gorje, od kodar ga pa že 18. aprila 1815 pokliče v Ljubljano za kateheta k stolni cerkvi (catechetam ad ecclesiam Archiparochialem s. Nicolai). V Gorjah je bil za duhovnega pastirja tistikrat dekan J. Škrinar (Schkriner, † 1825), znani slovenec svetega pisma.